

Waar is God wanneer het leven pijn doet

Psalm 77

Rev Dr Jos M. Strengtholt

Heliopolis 2013

Hoe kunnen wij tot God bidden wanneer wij in nood zijn, terneergeslagen en depressief?
Waar kunnen wij God vinden in onze donkerste momenten?

De Psalmen zijn een prachtige hulp voor mensen die God nodig hebben. Deze liederen en gebeden zijn heel persoonlijke uitingen van de worstelingen, de problemen en de vreugden van onze broeders en zusters uit vroegere tijden in Israël. Zij brachten hun meest persoonlijke gevoelens en ervaringen onder woorden in gebeden en liederen tot God.

Hun persoonlijke gebeden werden onderdeel van de liturgie van Israël, om gebruikt te worden in de tempeldienst – omdat wij van hen kunnen leren hoe wij over God moeten denken, hoe wij moeten leven en hoe wij moeten bidden.

1. Wanneer wij in dagen van nood zijn

Psalm 77 is de hartenkreet van een eenzame, benauwde ziel die diepe problemen doormaakte. In vers 2 begint hij:

“Mijn stem klinkt tot God en ik roep;
mijn stem klinkt tot God, en Hij zal naar mij aanhoren.”

Het begin van deze psalm is een echte klaagzang. En eerlijk gezegd nogal egocentrisch. Het gaat allemaal over ik, ik, ik... In elk geval komen we in de eerste twaalf verzen minstens twaalf keer het woord “ik” tegen.

En dat is goed. Als je in nood bent, kom dan tot God zoals je bent, met je problemen.
“Heere, ik heb Uw hulp nodig!”

Deze psalm is het normale gebed van een mens in nood. De man heeft hulp nodig, vergeving, de aanwezigheid van God. En hij komt nogal depressief over.

Je neerslachtig voelen kan door veel dingen veroorzaakt worden: overlijden in de familie of onder vrienden, ziekte, werkloosheid, verhuizen, seksueel misbruik, het verliezen van iemand van wie je echt houdt... Al deze dingen kunnen ons leven ellendig maken en ons diep depressief maken.

En de situatie in ons land maakt het leven ook niet gemakkelijker. Hoe zullen wij leven? Wat zal er gebeuren? Wat brengt morgen, deze week?

En vaak durven wij als christenen niet toe te geven dat wij ons zo slecht voelen. Moeten wij niet sterke en goede christenen zijn? Wij denken: “Ik moet mij niet op mezelf richten, maar alleen op God!” Dat is een zeer onbehelpzame houding, omdat het onze pijnlijke werkelijkheid ontkent en ons het recht ontnemt om werkelijk verdriet te hebben over onze problemen.

Doen alsof het goed gaat is als verf aanbrengen op een vochtige muur. Je verbergt het probleem misschien even, maar het komt terug...

Als je lijdt, nodigt deze psalm je uit om te klagen en je klacht bij God neer te leggen. Daar is niets mis mee.

En het is ook goed om met een betrouwbaar persoon over je noden te spreken. Zoveel mensen durven dat niet, omdat het je misschien zwak doet lijken. Nou en? Wie is er sterk? Luister naar deze psalm: “Ik riep tot God...”

Sommige mensen uiten hun depressie door zich terug te trekken, door veel te eten of door te lang in bed te blijven. Voor christenen leidt het ook vaak tot een gevoel van afstand tot God. En wanneer wij dat gevoel van nabijheid met God verliezen, voelen wij ons nog slechter, omdat wij ons schuldig voelen tegenover God en Hem missen.

Voel jij je alsof God je alleen heeft gelaten? Je hebt geluk dat de schrijver van deze psalm, in zijn donkere stemming, eerlijk genoeg was om het op te schrijven. Dat kan je helpen wanneer jij in een sombere stemming bent...

De man ervoor een tijd van benauwdheid, schrijft hij, en hij voelde zich ver van God. “Heeft God mij vergeten?” En in zijn pijn en verdriet roept hij tot God. Hardop. In die tijd bad men altijd hardop, niet in stilte. En men hief de handen op, zoals wij deze broeder zien doen. 's Nachts strekte hij zijn handen uit naar God.

Jezus Christus gaf ons hetzelfde voorbeeld. In de hof van Gethsémané was Hij bang en vroeg Hij God: “Neem deze beker van Mij weg.” Was Hij sterk of zwak? In elk geval bad Hij, in zijn zwaarste nood, vlak voor Zijn kruisiging, “met luid geroep en tranen”, zoals wij lezen in Hebreeën 5:7.

De schrijver van de psalm bad in de nacht. Hij kon niet slapen. Vroeger gaf zingen in de nacht troost. Nu niet, schrijft hij. Hij is een gebroken man. Hij verlangde naar een oplossing voor zijn problemen en naar hernieuwde gemeenschap met God – maar hij kon die niet vinden.

God leek zo ver weg. En zelfs aan God denken hielp niet – hij zucht alleen maar. “God, waar bent U...” Maar God leek stil. Hij kan ook voor jou ver weg lijken.

2. Waar is God in dagen van nood

Waar is God dan in onze nood? Waarom lijkt Hij zo stil?

Misschien ken je christenen die ontkennen dat God ooit stil is; zij benadrukken hoe dichtbij Hij is. Het lijkt alsof Hij voortdurend met hen spreekt, als hun beste vriend, die alle antwoorden influistert.

De schrijver van de psalm had zulke antwoorden niet. Lange tijd voelde hij zich ellendig en wist hij niet waar hij God kon vinden. Hij begreep Gods handelen ook niet.

Andere christenen verwachten juist niets meer van God, omdat het leven zwaar is en antwoorden niet gemakkelijk komen. God is in de hemel, wij zijn hier, en ons leven lijkt Hem weinig te interesseren. Wij moeten ons best doen en later, in de hemel, komt alles goed. Maar vandaag is God ver weg.

Maar dat accepteert de psalmdichter niet. Hij blijft aankloppen bij God – om hulp, om antwoord, om Zijn aanwezigheid – niet alleen voor later, maar voor nu. Voor nu.

Hij twijfelt niet aan Gods bestaan. Hij twijfelt er niet aan dat God vandaag kan ingrijpen. Hij weet dat God kan helpen.

Hij stelt Gods bestaan niet ter discussie, maar zijn vraag is waarom God juist nu niet handelt.

In zijn gebed uit hij zelfs zware beschuldigingen tegen God. Luister naar vers 8–10:

“Zou de Heere dan in alle eeuwigheid verstoten
en voortaan niet meer goedgezind zijn?
Houdt Zijn goedertierenheid voor altijd op?
Komt aan Zijn toezegging een einde, van generatie op generatie?
Heeft God vergeten genadig te zijn?
Of heeft Hij Zijn barmhartigheid doorn toorn afgesloten?”

Mogen wij zo tot God spreken? Moeten wij niet altijd eerbiedig en vroom over God spreken? Nee, dat denk ik niet.

Hier zien wij duidelijk de waarde van het uitspreken van twijfel, zelfs boosheid naar God. Het concreet formuleren van vragen – eigenlijk beschuldigingen – heeft een sterke helende werking.

Twijfels en vragen zijn niet verkeerd. Maak ze concreet en je kunt concrete antwoorden krijgen. Grote mensen in de Bijbel stelden vragen. Zelfs Jezus Christus:

“Mijn God, Mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?”

Het geheim is dat wij deze vragen tot God zelf richten en Hem niet loslaten.

Door eerlijk tot God te spreken komt het hart van de psalmdichter tot rust. Door zijn vragen zorgvuldig te formuleren, ziet hij hun tegenstrijdigheid, en in zijn gebed vindt hij echte antwoorden.

Als Gods liefde nooit ophoudt, als Hij barmhartig is, als Hij beloften heeft gedaan, als Hij vol ontferming is – dan kan dat niet veranderen. Het hoort bij Gods wezen.

Gods barmhartigheid en Zijn verbondstrouw zijn groter dan onze zonden, sterker dan onze problemen, beter dan al onze ellende.

Er begint licht te dagen in zijn sombere denken. Hij weet dat de God van Abraham Zichzelf niet kan verloochenen.

3. God openbaart Zich uiteindelijk

Als wij volhouden, kan gebeuren wat ook bij de psalmdichter gebeurde. De psalm verandert in een loflied. De “ik” verdwijnt en God komt centraal te staan.

Dat begint in vers 11, wanneer hij besluit na te denken. Dat is niet gemakkelijk in depressie, maar wel belangrijk.

Hij herinnert zich Gods daden in het verleden. De psalmdichter verandert – niet God!

Hij beseft dat het dwaas is te denken dat God verandert, of dat gebed nutteloos is, of dat God hem heeft verlaten. God verandert niet.

Zijn eeuwige barmhartigheid is gericht op Zijn volk, en de geschiedenis bewijst dat.

Hij denkt na over Gods daden in de geschiedenis – vooral toen God Israël uit Egypte leidde, door de Schelfzee heen, naar het beloofde land.

God is de Verlosser van Zijn volk. In Israël betekende 'verlossen' dat een familielid iemand die in slavernij was geraakt, loskocht. Dat was een religieuze plicht. Zo dichtbij is God voor ons: als je familie.

Ee psalmist herinnert zich (vers 14): “O God, Uw weg is in het heiligdom. Wie is een God zo groot als God?”

God woont in het heiligdom, in de tempel, in de hemel. En hij is almachtig groot. Dat is geen reden voor angst, maar het troost ons. Want deze God, hoog verheven en almachtig, is onze Vader.

In het evangelie van Lukas lezen wij over Mozes en Elia die met Jezus Christus spreken over de uittocht die Hij in Jeruzalem zou volbrengen. Jezus zou een exodus volbrengen.

Wij als christenen zien een nog grotere verlossing dan Israel beleefde: Jezus Christus stierf voor ons en stond op uit de dood.

De uittocht uit Egypte is een beeld van onze redding. Paulus vergelijkt de doortocht door de zee met onze doop.

Door het water worden wij gered van onze zonden en komen wij in een nieuw leven met God. Zou deze God ons dan verlaten? Nee natuurlijk.

Zijn genade, zichtbaar in de menswording, kruisiging en opstanding, is onveranderd. Hij heeft eens en voor altijd laten zien dat Hij er is.

Hij is bij jou.

Conclusie

Als wij in nood zijn, blijven wij op Gods deur kloppen. Hij is onze Vader en zal ons niet verlaten.

Wij geven het vertrouwen in Hem niet op, ook als wij niet begrijpen waarom dingen gebeuren zoals ze gebeuren. Het leven kan pijn doen. Maar wij ervaren Gods krachtige hand wanneer wij ons Zijn grote daden herinneren.

In het Heilig Avondmaal komt God tot jou. Zijn machtige hand reikt door tijd en ruimte, van kruis en opstanding tot jou, vandaag.

Dit is Gods antwoord op onze vragen. Hij geeft niet altijd wat wij willen en niet altijd een verklaring, maar Hij geeft Zichzelf aan jou. Hij is altijd bij je.

+ In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, amen.